

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Son 2. Jild 4.

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 2(4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холиқулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Ҳожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолiddиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудир;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Қаюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохидат Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабобевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

МУНДАРИЖА**07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ***Файзуллаева Мавлюда Хамзаевна*ЎЗБЕК ВА ТОЖИК АНЪАНАВИЙ ТАОМЛАРИДА ЭТНОМАДАНИЙ АЛОҚАЛАРНИНГ АКС
ЭТИШИ (СУРХОН ВОҲАСИ МИСОЛИДА) 10-15*Umarov Sardor Yakubovich*QAYTA BIRLASHGAN GERMANIYADA MEHNAT BOZORINI ISLOH QILISH, AHOLI BANDLIGI,
DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR 16-20**08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ***Shadiyeva Gulnora Mardiyevna*O'ZBEKISTONDA EKSPORTNING OSHISHINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIR ETISH
YO'LLARI..... 21-29*Халилдинов Азизбек Абдуқаххорович*КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ
БОШҚАРИШГА ОИД НАЗАРИЙ ҚАРАШЛАР 30-34*Мавлянов Мажид, Урдушев Хамракул*

КЛАСТЕР ЁНДАШУВИ: ЧОРВАЧИЛИК КЛАСТЕРЛАРИНИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ 35-45

*Асроров Азизбек Исомиддин угли*ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПРИРОДА РИСКОВ, ВОЗНИКАЮЩИХ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ 46-52*Хайдарова Дурдона Шухратжон қизи, Ачилбойева Севинч О'ткир қизи*

МАНАЛЛИЙ BUDJET DAROMADLARI HISOBI TASHKIL ETISHNING NAZARIY JIHATLARI. 53-60

*Камалов Акмал Сайдакбарович*ХАЛҚАРО ТРАНСПОРТ ЛОЙИҲАЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИЛИШИ ЭҲТИМОЛЛИГИНИНГ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИҚТИСОДИЙ ХАВФСИЗЛИГИГА ТАЪСИРИНИ БАҲОЛАШ
УСЛУБИЯТИ ИШЛАБ ЧИҚИШ 61-68*Namazov Gafur Shokulovich*

IQTISODIYOTDA GIBRID MODELLARNI QO'LLASH 69-75

09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ*Rasulov Azizkhon Mukhamadqodirovich*

YANGI O'ZBEKISTONDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING TIZIMLI O'ZGARISHI 76-81

Kadirova Ziyoda Rahimdjanovna

ISLOM FALSAFASIDA ILM TUSHUNCHASINING MOHIYATI 82-86

Turdiyev Bexruz Sobirovich

JAMIYAT IDEOSFERASINING IJTIMOY-FALSAFIY TAHLILI 87-92

Alimatova Nargis Abduxalilovna

KONSTITUTSIYADA HALOL RAQOBAT KAFOLATI 93-98

Abdullayev Ibodulla Abdullayevich, Mustafoyeva Feruza Xurshid qizi

MA'NAVIYAT – YANGI O'ZBEKISTON TARAQQIYOTINING MUHIM POYDEVORIDIR..... 99-103

<i>Кувандиков Шокир Облокулович</i> МАҲМУДХҲҲЖА БЕҲБУДИЙ МИЛЛИЙ-МАЪНАВИЙ ҚАРАШЛАРИНИНГ ИЖТИМОИЙ ФАЛСАФИЙ МАНБАЛАРИ	104-111
<i>Yusupaliyev Orzimurod Odilovich</i> YOSHLAR MAFKURAVIY ONGI TRANSFORMATSIYALASHUVINING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI: MUAMMO VA YECHIMLAR	112-119
<i>Eshonqulov Laziz Norqobul o'g'li</i> BADIIY MUHITDA TANQIDIYLIK VA SATIRANING TABIIY KOMMUNIKATSIYASI	120-125
10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
<i>Saitova Nilufar Djumaydillayevna</i> YOSH O'ZBEK SHOIRLARI: VOQELIKNI IDROK ETISH VA UNI BADIIY IFODALASH TENDENSIYALARI	126-130
<i>Nurmanov Furqat Hayitqulovich</i> O'G'UZ" ETNONIMI VA O'G'UZLAR	131-137
<i>Qudratova Sitora Olimovna</i> AQSH HIKOYACHILIGI TARIXI VA SPETSIFIKASINING BADIIY IFODASI HAMDA JANR IJODKORLARI.....	138-148
<i>Fayziyeva Aziza Anvarovna, Safarova Nigora Axatovna</i> METAFORALARNING O'ZBEKCHA TARJIMASIGA KOGNITIV YONDASHUV	149-153
<i>Qodirova Madinabonu Murodjon qizi</i> LINGVISTIK TA'MINOT VOSITALARI: TUZILISHI VA TARKIBI	154-159
<i>Аллабердиева Регина, Мадалов Навруз</i> ТАКСОНОМИЯ ГЕНДЕРНО-МАРКИРОВАННЫХ ПАРЕМИЙ - РЕГУЛЯТИВОВ АНГЛИЙСКОГО И РУССКОГО ЯЗЫКОВ	160-165
<i>Azimova Aziza Alisher qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA KONCHILIK LEKSIK BIRLIKLARINING LEKSIK-SEMANTI K XUSUSUYATLARI	166-172
<i>Shoymardonov Ilhom Alixonovich</i> BAHOR, YOZ, KUZ MAVSUMLARI BILAN BOG'LIQ BOLALAR QO'SHIQLARI	173-178
<i>Raxmatova Dilafruz Nusratilloevna</i> SAMARQAND JADIDCHILIK MAKTABI VAKILLARI ASARLARINING TIL XUSUSIYATI....	179-184
<i>Mirzayev Jasur, Madalov Navruz</i> THE DIALOGIC NATURE OF PERSONIFICATION IN THE POETICS OF WILLIAM BLAKE.....	185-190
<i>Yuan Xiaowei</i> ON THE TITLE AND LEXICAL FEATURES OF THE WINTER OLYMPICS NEWS REPORT IN CHINA DAILY	191-197
12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Ражабов Нариман Шарифбаевич</i> НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ДОБРОВОЛЬНОЙ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ СЕРТИФИКАЦИИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	198-206
<i>Yakubova Iroda Bahramovna</i> MULKIY HUQUQLARNI JAMOAVIY ASOSDA BOSHQARUVCHI TASHKILOTLAR VA MUALLIFLIK	

HUQUQI OBYEKTLARIDAN FOYDALANUVCHI SHAXSLAR O'RTASIDAGI SHARTNOMALAR TASNIFI.....	207-212
<i>Inoyatov Behruzjon Umidjon o'g'li</i> TOVAR BELGILARINING HUQUQIY JIHATDAN MUHOFAZA QILISHNI TARTIBGA SOLUVCHI QONUNCHILIKNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	213-220
<i>Raimova Shohsanam Fayratjonovna</i> РЕЦИДИВ ЖИНОЯТЛАР ВА УЛАРНИНГ ХУҚУҚИЙ АҲАМИЯТИ.....	221-227
<i>Mukimov Bobur</i> CURRENT ISSUES OF IMPROVING THE PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY AT THE INTERNATIONAL LEVEL.....	228-234
<i>Нодирахон Абдурахманова</i> ВЛИЯНИЕ ТЕХНОЛОГИИ БЛОКЧЕЙН, СМАРТ-КОНТРАКТОВ И КРИПТОВАЛЮТ НА РАЗВИТИЕ ПРАВА.....	235-239
<i>Акмалхонов Боситхон Азизхон ўғли</i> ЗАЩИТА ПРАВА ЧАСТНОЙ СОБСТВЕННОСТИ В ПРАКТИКЕ ЕВРОПЕЙСКОГО СУДА ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА.....	240-246
<i>Turakulova Nazira</i> MUALLIFLIK HUQUQIDA MULKIY HUQUQLARNI JAMOVIIY BOSHQARISH.....	247-260
<i>Якубов Бекзод Эркинбаевич</i> КЕЧИКТИРИБ БЎЛМАЙДИГАН ҲОЛЛАРДА ТЕЗКОР – ҚИДИРУВ ТАДБИРЛАРИНИ ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ ВА УНИНГ ХУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ.....	261-265
13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
<i>Мамажонов Хошимжон Абдумаликович</i> ФИЗИКА ФАНИНИ ИЈОДИЙ О'ЗЛАСHTIRISH YO'LLARI (АКАДЕМИК ЛИТСЕYLAR MISOLIDA).....	266-271
<i>Tkacheva Anastasiya Aleksandrovna</i> O'ZBEKISTON OLIY O'QUV YURLARIDA ISPAN TILI BO'YICHA IJTIMOIIY-MADANIY KOMPETENTLIKNI O'QITISH STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQUISHTI.....	272-281
<i>Haqberdiyev Baxtiyor Rustamovich</i> TASVIRIIY SAN'AT VA MUHANDISLIK GRAFIKASI FANLARINI BOSHQA FANLAR BILAN INTEGRATSIYASI.....	282-287
<i>Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li</i> KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI O'QUVCHILAR XOTIRASINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	288-291
<i>Omonqulov Ulug'bek Maxsiddin o'g'li</i> IQTIDORLI O'QUVCHILAR BILAN ISHLASH METODIKASI.....	292-296
<i>Jumaboev Nabi Pardaboevich</i> THE NEED TO USE AESTHETIC VIEWS OF EASTERN THINKERS IN THE EDUCATIONAL SYSTEM.....	297-304
<i>Kayumov Erkin Kazakbayevich</i> TASVIRIIY SAN'ATNING O'QUVCHILAR IDROKI VA IJODKORLIGINI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI.....	305-310

Yusupova Feruza Hajiboyevna, Gaipova Nilufar Jasurbekovna

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING EKOLOGIK TA'LIM BERISHDA GRAFIK

ORGANAYZERLARNING ROLI 311-317

Karshiboyeva Dilafruz Boxodirovna

SOMONIYLAR DAVRI SAN'ATI VA UNING JAHON TARIXIDAGI ROLI..... 318-322

Yusupaliyev Orzimurod Odilovich,
Guliston Davlat Pedagogika Instituti o'qtuvchisi

YOSHLAR MAFKURAVIY ONGI TRANSFORMATSIYALASHUVINING BUGUNGI KUNDAGI
AHAMİYATI: MUAMMO VA YECHIMLAR

Annotatsiya. Yoshlar o'rtasida mafkuraviy ongni o'zgartirish zamonaviy jamiyatda ijtimoiy, siyosiy va madaniy taraqqiyotning kelajak traektoriyasini shakllantirishda katta ahamiyatga ega. Ushbu maqola ushbu o'zgarishlarning ko'p qirrali jihatlarini o'rganadi, muammolarni hal qiladi va hayotiy-falsafiy yechimlarni taklif qiladi. Jarayonga xos bo'lgan murakkabliklarni o'rganish turli jamiyat ishtirokchilari, ta'lim muassasalari, ommaviy axborot vositalari va texnologik taraqqiyotning muhim rolini yoritadi. Maqolada asosiy muammolar va yuzaga kelayotgan tendensiyalarni har tomonlama tahlil qilish orqali bugungi yoshlar uchun yanada bilimli, inklyuziv va ilg'or mafkuraviy manzarani shakllantirish bo'yicha tushunchalar berilgan. Kollektiv harakatning dolzarbligini ta'kidlab, zamonaviy dunyoning murakkabliklarida harakat qilish uchun zarur bo'lgan muhim qobiliyatlarga ega bo'lgan shaxslar avlodini tarbiyalashda hamkorlikdagi sa'y-harakatlar zarurligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: Yoshlar; Mafkuraviy ong; Transformatsiya; Muammolar; Yechimlar.

Yusupaliyev Orzimurod Odilovich,
Teacher of Gulistan State Pedagogical Institute

THE SIGNIFICANCE OF THE TRANSFORMATION OF THE IDEOLOGICAL CONSCIOUSNESS
OF THE YOUTH TODAY: PROBLEMS AND SOLUTIONS

Abstract. The transformation of ideological consciousness among youth holds profound significance in contemporary society, shaping the future trajectory of social, political, and cultural developments. This article delves into the multifaceted dimensions of this transformation, addressing the challenges and proposing viable solutions. Examining the complexities inherent in the process illuminates the critical role played by various societal actors, educational institutions, media, and technological advancements. Through a comprehensive analysis of the underlying problems and emerging trends, the article offers insights into fostering a more informed, inclusive, and progressive ideological landscape for today's youth. Emphasising the urgency of collective action, it underscores the imperative of collaborative efforts in nurturing a generation of individuals equipped with the critical faculties necessary for navigating the complexities of the modern world.

Keywords: Youth; Ideological consciousness; Transformation; Challenges; Solutions.

Юсупалиев Орзимурод Одилевич,
Преподаватель Гулистанского государственного
педагогического института

ЗНАЧЕНИЕ ТРАНСФОРМАЦИИ ИДЕОЛОГИЧЕСКОГО СОЗНАНИЯ МОЛОДЕЖИ
СЕГОДНЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ

Аннотация. Изменение идеологического сознания молодежи имеет большое значение в формировании будущей траектории социального, политического и культурного развития современного общества. В этой статье исследуются многогранные аспекты этих изменений, рассматриваются проблемы и предлагаются жизнеспособные решения. Изучение сложностей, присущих этому процессу, высвечивает важную роль различных социальных субъектов, образовательных учреждений, средств массовой

информации и технологических достижений. Благодаря всестороннему анализу ключевых проблем и возникающих тенденций в статье дается представление о создании более образованного, инклюзивного и прогрессивного идеологического ландшафта для современной молодежи. Подчеркивая безотлагательность коллективных действий, он подчеркивает необходимость совместных усилий по обучению поколения людей критически важным навыкам, необходимым для того, чтобы ориентироваться в сложностях современного мира.

Ключевые слова: Молодежь; Идеологическое сознание; Трансформация; Проблемы; Решения.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I2Y2024N16>

Kirish. Yoshlarning mafkuraviy ongi jamiyat kelajagini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Bu ularning qarashlari, qadriyatlari va e'tiqodlari shakllanadigan poydevor bo'lib, pirovardida ularning xatti-harakati va qaror qabul qilishiga ta'sir qiladi. Bugungi shiddat bilan o'zgarib borayotgan dunyoda yoshlarning mafkuraviy ongini o'zgartirish muhim ahamiyatga ega. Biroq, bu o'zgarishga to'sqinlik qiladigan bir qancha muammolar mavjud va bu muammolarni hal qilish uchun yechimlarni topish juda muhimdir. Muhim muammolardan biri ijtimoiy tarmoqlar va internetning yoshlarning mafkuraviy ongiga ta'siridir. Raqamli ommaviy axborot vositalarining kuchayishi bilan yoshlar juda ko'p ma'lumotlarga duch kelishadi, ularning ba'zilari noto'g'ri yoki yolg'on bo'lishi mumkin. Bu esa noto'g'ri e'tiqod va qadriyatlarning shakllanishiga, pirovardida radikal mafkuralarni qabul qilishga olib kelishi mumkin. Qolaversa, ijtimoiy tarmoqlar va internetdan haddan tashqari foydalanish giyohvandlik va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarining yetishmasligiga olib kelishi mumkin, bu esa har tomonlama ma'lumotli va har tomonlama mafkuraviy ongni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Shu maqsadda hukumatning, tegishli vazirlik va idoralar hamda butun ta'lim tizimining, hurmatli domlalarimiz va professor-o'qituvchilarning eng muhim vazifasi – yosh avlodga puxta ta'lim berish, ularni jismoniy va ma'naviy yetuk insonlar etib tarbiyalashdan iboratdir deb ta'kidlaydilar. Yurtboshimiz o'zining barcha nutq va ma'ruzalarida kelajagimiz yosh avlodning qanday ta'lim va tarbiya olishiga bog'liq ekanligini ko'p marotaba o'qitish barobarida, ularni ham ma'nan, ham jismonan va intellektual jihatdan yetuk bo'lishlariga alohida e'tibor berish masalasini ilgari surmoqda. Shu nuqtai nazardan, O'zbekistonning taraqqiyotini ta'minlay oladigan, uni jahonning ilg'or mamlakatlari darajasiga ko'tarilishiga hissa qo'shuvchi dadil, mustaqil fikrlovchi, bilimli, malakali mutaxassis, shuningdek, ijobiy sifatlariga ega bo'lgan kadrlarni tayyorlab voyaga yetkazish jarayoni tashkil etadi. Shu nuqtai nazardan, o'sib kelayotgan avlodni istiqloq va uning qadriyatlariga sodiqlik, xalqparvarlik va vatanparvarlik, umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashda ijtimoiy institutlar sifatida nafaqat ta'lim-tarbiya dargohlari, balki oila, mahalla, O'zbekiston Yoshlar Ittifoqi, jamoat hamda nodavlat-notijorat tashkilotlaridan har birining roli alohida ahamiyat, ta'sir kasb etadi.

Metodologiya. Tadqiqot uchun bugungi kunda yoshlarning mafkuraviy ongini o'zgartirishning ahamiyatini o'rganish, muammo va yechimlarga e'tibor qaratishga qaratilgan sifatli yondashuv qabul qilindi. Tadqiqot, birinchi navbatda, sotsiologiya, psixologiya, ta'lim va yoshlarni rivojlantirish sohalaridagi olimlar, ekspertlar va pedagoglarning fikr va qarashlariga tayangan. Ushbu tadqiqot uchun ma'lumotlar keng ko'lamlil ilmiy manbalardan, jumladan, akademik jurnallar, kitoblar, konferensiya maqolalari va nufuzli onlayn ma'lumotlar bazalaridan to'plangan. Ushbu manbalar yoshlarning mafkuraviy ongini shakllantirish va uni

o'zgartirish, xususan, zamonaviy ijtimoiy, madaniy va texnologik taraqqiyot sharoitida dolzarbligi va tajribasidan kelib chiqqan holda tanlangan.

Mavjud adabiyotlar atroflicha o'rganilib, sohaga oid taniqli olim va mutaxassislarining fikr va mulohazalari to'plandi. Bunda yoshlarning mafkuraviy ongiga oid muammo va masalalar muhokama qilingan ilmiy ishlarni tahlil qilish va umumlashtirish, shuningdek, taklif etilgan yechimlar yoki chora-tadbirlar belgilandi.

Natijalar. Sotsiologiya, psixologiya, ta'lim, yoshlar kamolotiga oid olimlar, ekspertlar, pedagoglarning fikr va mulohazalari bugungi kunda yoshlarning mafkuraviy ongini o'zgartirishning ahamiyati, muammo va yechimlariga to'xtalib, qimmatli tushunchalar berdi [1, 27-44-b].

Olimlar maktablarda mafkuraviy tarbiyaga yetarlicha e'tibor berilmaganligini ham hal qiluvchi masala sifatida ta'kidlaydilar. Ularning ta'kidlashicha, o'quv fanlari ustuvor bo'lsa-da, tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish va turli mafkuralarni har tomonlama tushunishga yetarlicha e'tibor berilmayapti. Bir qator olimlar yosh shaxslarni oqilona fikrlash asosida o'z e'tiqodlarini shakllantirish uchun bilim va tahliliy qobiliyatlar bilan qurollantirish uchun maktab o'quv dasturiga mafkuraviy tarbiyani integratsiyalash muhimligini ta'kidladilar.

Mutaxassislar bilan o'tkazilgan suhbatlarda adabiyotlarda ko'tarilgan bu mavzuda turli xavotirlar yangraydi, yoshlarning mafkuraviy ongini rivojlantirish bo'yicha kompleks strategiyalar zarurligi ta'kidlanadi. Olimlar yoshlar o'rtasida mediasavodxonlik va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish muhimligini ta'kidlaydilar. Ular, shuningdek, maktablarda mafkuraviy tarbiyani, jamiyat me'yorlari va qadriyatlarida xilma-xillik va inklyuzivlikni rag'batlantirish tashabbuslarini ilgari suradilar. Bu natijalar olimlarning faraziy qarashlariga asoslangan bo'lsa-da, ular soha mutaxassislarining fikr va qarashlaridan kelib chiqadigan potensial tushunchalarni aks ettiradi va bugungi kunda yoshlarning mafkuraviy ongini o'zgartirishning ahamiyatini tushunish uchun zamin yaratadi. tegishli muammolarni hal qilish uchun taklif qilingan yechimlar.

Olimlar maktablarda mafkuraviy tarbiyaga yetarlicha e'tibor berilmaganligini ham hal qiluvchi masala sifatida ta'kidladilar. Ularning ta'kidlashicha, o'quv fanlari ustuvor bo'lsa-da, tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish va turli mafkuralarni har tomonlama tushunishga yetarlicha e'tibor berilmayapti. Bir qator olimlar yosh shaxslarni oqilona fikrlash asosida o'z e'tiqodlarini shakllantirish uchun bilim va tahliliy qobiliyatlar bilan qurollantirish uchun maktab o'quv dasturiga mafkuraviy tarbiyani integratsiyalash muhimligini ta'kidladilar.

Muhokama. Yana bir muammo maktab va ta'lim muassasalarida mafkuraviy tarbiyaga yetarlicha e'tibor berilmaganligidir. O'quv fanlari ustuvor bo'lsa-da, kuchli mafkuraviy ongni tarbiyalashning ahamiyati ko'pincha e'tibordan chetda qoladi. Natijada ko'pchilik yoshlarda oqilona fikrlash va tanqidiy tahlil asosida o'z e'tiqod va qadriyatlarini shakllantirish uchun zarur bilim va tushuncha yetishmaydi. Bu esa radikallashuv va ekstremistik mafkuralarga moyillikka olib keladi. Qolaversa, yoshlarning mafkuraviy ongini shakllantirishda tengdoshlar bosimi va jamiyat normalarining ta'siri ham katta rol o'ynaydi. Yoshlar ko'pincha tengdoshlarining ta'siriga tushib qolishadi va jamiyat me'yorlariga moslashish istagi o'z e'tiqodlari va qadriyatlariga mutlaqo mos kelmasligi mumkin bo'lgan mafkuralarni qabul qilishga olib kelishi mumkin. Bu esa individuallik va tanqidiy fikrlashning yetishmasligiga olib keladi, har tomonlama barkamol mafkuraviy ongni o'zgartirishga to'sqinlik qiladi.

Xo'sh, bugungi kunda bu muammolarni hal etish, yoshlarning mafkuraviy ongini o'zgartirishni ta'minlashning qanday yo'llari bor? Birinchidan, maktab va ta'lim muassasalarida mafkuraviy tarbiyaga katta e'tibor qaratish lozim. Bunga tanqidiy fikrlash, oqilona tahlil qilish va turli mafkura va e'tiqodlarni chuqurroq tushunishga yordam beradigan mavzularni o'z ichiga oladi. Bu orqali yoshlarning mafkuraviy ongini oqilona tafakkur va ongli qarorlar qabul qilish asosida shakllantirish uchun yaxshi qurollanadi. Qolaversa, yoshlar o'rtasida mediasavodxonlik va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha birgalikda harakat qilish kerak. Bunga yoshlarga media-kontentni tanqidiy tahlil qilish va badiiy adabiyotdan haqiqatni ajratishga o'rgatadigan ta'lim dasturlari va tashabbuslari orqali erishish mumkin. Ularni bu ko'nikmalar bilan qurollantirish orqali yoshlar noto'g'ri ma'lumotlar va radikal mafkuralar ta'siriga kamroq moyil bo'ladi.

Bundan tashqari, jamiyat me'yorlari va qadriyatlarida xilma-xillik va inklyuzivlikni rivojlantirishga harakat qilish kerak. Turli e'tiqod va mafkuralarni qabul qilish va tushunishni rag'batlantirish orqali yoshlar jamiyat tazyiqlari va me'yorlariga moslashishdan ko'ra, o'zlarining har tomonlama barkamol mafkuraviy ongini shakllantirishga moyil bo'ladilar. Qolaversa, yoshlarning mafkuraviy ongini shakllantirishda ota-onalar va vasiylar ham hal qiluvchi rol o'ynaydi. Farzandlari bilan turli mafkura va e'tiqodlar to'g'risida ochiq va halol suhbatlar o'tkazish, ularni tanqidiy fikrlashga va oqilona fikrlash asosida o'z qadriyatlarini shakllantirishga undash juda muhim.

Mafkuraviy ongga xos dinamizmga qaramay, zamonaviy yoshlar konstruktiv o'zgarishlarga to'sqinlik qiluvchi ko'plab muammolarga duch kelmoqdalar:

Axborotning haddan tashqari yuklanishi va noto'g'ri ma'lumotlar: Raqamli asr axborotga kirishni demokratlashtirdi, shu bilan birga u yoshlar ongini qarama-qarshi hikoyalar, shov-shuvlar va noto'g'ri ma'lumotlar bilan to'ldirdi va haqiqatni yolg'ondan ajratishni tobora qiyinlashtirdi.

Polarizatsiya va qabilaviylik: Jamiyatlar mafkuraviy yo'nalishlar bo'yicha kuchayib borayotgan qutblanishning guvohi bo'lib, ijtimoiy media va siyosiy munozaralardagi aks-sadolar bilan kuchaymoqda. Ushbu qutblanish qabilaviy tendensiyalarni kuchaytiradi, konstruktiv muloqotga to'sqinlik qiladi va turli nuqtai nazarlarga nisbatan murosasizlikni kuchaytiradi.

Tanqidiy fikrlashning eroziyasi: Bir zumda qoniqish madaniyatining keng tarqalganligi va axborot bilan yuzaki shug'ullanish murakkab masalalarni tahlil qilish, taxminlarni shubha ostiga qo'yish va dalillarni obyektiv baholash uchun muhim bo'lgan tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga putur etkazadi.

Identifikatsiyaning bo'linishi: Globallashuv an'anaviy o'ziga xosliklarning parchalanishiga olib keldi, ko'plab yoshlar tobora o'zaro bog'langan, ammo parchalanib borayotgan dunyoda tegishlilik, maqsad va o'zlikni shakllantirish masalalari bilan kurashmoqda.

Ekstremizm va radikallashuvning kuchayishi: zaif qatlamli yoshlar chekka guruhlar, terroristik tashkilotlar va onlayn aks-sado palatalari tomonidan targ'ib qilinayotgan ekstremistik mafkuralarga moyil bo'lib, jamiyat hamjihatligi va barqarorligiga jiddiy tahdid soladi [2, 69-81-b].

Ma'lumotlarga ko'ra, hozirgi paytda birgina Qohira shahrida ko'plab o'zbekistonlik voyaga yetmaganlar ota-onalari va vasiylarsiz yashab, diniy ta'lim olayotir. Achinarlisi, ularning

bilim saviyasi qoniqarsizligi, voyaga yetmaganlarga ta'lim muassasalarida kuniga 3 soat davomida faqat diniy saboq berilib, dunyoviy ta'lim berilmasligi, kunning qolgan qismida ushbu bolalar nazoratsiz qolishi hamda yashash sharoitlari juda og'ir ahvolda bo'lib, sanitariya qoidalariga mutlaqo rioya qilinmayotgani ma'lum bo'lgan. Birgina misol. Poytaxtimizdagi 16-maktabda o'qigan, 2007-yilda tug'ilgan fuqaro M. S. 2022-yilning sentabr oyida otasi bilan birga Misr Arab Respublikasiga diniy ta'lim olish maqsadida chiqib ketgan. Hozirda u Qohiradagi hujralardan birida ta'lim olayotganligi ma'lum bo'ldi. Taassufki, ota-onasi bilan olib borilgan tushuntirish ishlariga qaramay, uni vatanga qaytarish imkoni bo'lmadi. Aytish joizki, bu kabi qonunbuzarlik uchun O'zbekiston Respublikasi MJKning 47-moddasida javobgarlik ko'zda tutilgan bo'lib, 2022-yilda 234 nafar ota-ona ushbu moddaga muvofiq javobgarlikka tortilgan. Qolaversa, yurtimizda voyaga yetmagan bolalarga taqiqlangan diniy adabiyotlar asosida noqonuniy ta'lim berish bilan shug'ullanish holatlari ham uchramoqda. Masalan, 2022-yilda 564 ta noqonuniy diniy ta'lim berish bilan shug'ullanib kelayotgan hujralar hamda ularda 4943 nafar, shundan 3052 nafar voyaga yetmagan shaxslar noqonuniy ta'lim olayotgani aniqlangan.

Umuman olganda, mamlakatimizda farzandlarning turli radikal va zararli g'oyalar ta'siriga tushib qolishiga yo'l qo'ymaslikka qaratilgan muhim chora-tadbirlar ko'rib kelinmoqda. Endigi vazifamiz esa shu ishlarni yanada kuchaytirishdan iboratdir [3].

Mafkuraviy ongning ijtimoiy ongning alohida shakli sifatida ko'rish mumkin, chunki u shaxsning tevarak-atrofdagi olam haqidagi tushunchasini shakllantiradigan e'tiqod, qadriyatlar va munosabatlarni ifodalaydi. Ushbu ong shakliga din, madaniyat, ta'lim va siyosiy yo'nalish kabi turli omillar ta'sir ko'rsatadi.

Mafkuraviy ongning xususiyatlari xilma-xil bo'lib, shaxs va ularning ijtimoiy sharoitiga qarab juda xilma-xil bo'lishi mumkin. Mafkuraviy ongning asosiy xususiyatlaridan biri uning shaxsning o'ziga xosligi va muayyan guruh yoki jamoaga daxldorlik hissini shakllantirishdagi rolidir. Misol uchun, ma'lum bir diniy mafkuraga a'zo bo'lgan shaxslar bir xil e'tiqod tizimiga ega bo'lgan boshqalar bilan kuchli aloqa hissini his qilishlari mumkin.

Mafkuraviy ong shaxsning xulq-atvori va qaror qabul qilishiga ta'sir etishda ham katta rol o'ynaydi. Odamlar o'z harakatlarini o'zlarining e'tiqodlari va qadriyatlariga moslashtirishga moyildirlar va bu ularning boshqalar va umuman jamiyat bilan o'zaro munosabatlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Mafkuraviy ongning yana bir o'ziga xos xususiyati uning shaxsning tevarak-atrofdagi olamni talqin qilish va anglash usullarini shakllantirishdagi rolidir. Mafkuraviy e'tiqod odamlarning ijtimoiy va siyosiy masalalarni qanday qabul qilishiga, shuningdek, ularning muayyan guruhlar yoki shaxslarga bo'lgan munosabatiga ta'sir qilishi mumkin. Bu jamiyatda turli xil qarashlar va dunyoqarashlarga olib kelishi mumkin, bu esa o'z navbatida ijtimoiy hamjihatlik va nizolarni hal qilishga ta'sir qilishi mumkin.

Qolaversa, mafkuraviy ong ko'pincha shaxsga chuqur singib ketgan, chunki u ko'pincha ularning tarbiyasi, ta'limi va ijtimoiy muhiti bilan shakllanadi va mustahkamlanadi. Shunday qilib, odamlar uchun o'z e'tiqodlari va qadriyatlarini tanqidiy tekshirish qiyin bo'lishi mumkin va bu o'zgarishlarga chidamli bo'lgan munosabatlar va qarashlarga olib kelishi mumkin. Biroq, mafkuraviy ong qattiq va o'zgarimas emasligini tan olish kerak. Bu ijtimoiy harakatlar, texnologik taraqqiyot va global hodisalar kabi tashqi omillar ta'sirida bo'lishi mumkin bo'lgan dinamik va rivojlanayotgan hodisa. Shaxslar o'zlarining mafkuraviy e'tiqodlari va qadriyatlarini

qayta baholash va qayta belgilashga qodir va bu ijtimoiy munosabatlar va xatti-harakatlarning o'zgarishiga olib kelishi mumkin.

Udumlar, urf-odatlar va qadriyatlar insoniyat madaniyatining ajralmas qismi bo'lib, asrlar davomida ijtimoiy, diniy va tarixiy ta'sirlar natijasida rivojlanib boradi. Ushbu elementlar jamoaviy o'ziga xoslikni shakllantirish va jamiyatda davomiylik tuyg'usini saqlab qolish uchun juda muhimdir. Biroq, bu milliy va umuminsoniy an'analar o'rtasida doimiy dialektika mavjud, chunki ular bir vaqtning o'zida ma'lum bir madaniyatning o'ziga xos xususiyatlarini aks ettiradi va ayni paytda kengroq, global qadriyatlar bilan rezonanslashadi. Milliy urf-odatlar muayyan mamlakat yoki madaniyatning urf-odatlari va amaliyotlarida chuqur ildiz otgan. Bu an'analar ko'pincha xalqning g'urur va o'ziga xosligi bo'lib xizmat qiladi, uni boshqalardan ajratib turadi, xalq orasida daxldorlik tuyg'usini mustahkamlaydi. Milliy bayram va tantanalardan tortib, oshpazlik urf-odatlari va tiligacha bo'lgan bu an'analar xalqning umumiy xotirasini saqlab qoladi, birlik va ahillik tuyg'usini ta'minlaydi.

Boshqa tomondan, umuminsoniy an'analar milliy chegaralardan tashqarida bo'lgan va umuman insoniyat bilan jaranglaydigan qadriyatlar va urf-odatlarni ifodalaydi. Ular turli madaniyatlarni tushunish va muloqot qilish uchun umumiy asos bo'lib xizmat qiladi va butun dunyo bo'ylab shaxslar va jamoalarni bog'lay oladigan umumiy tamoyillar va e'tiqodlar to'plamini taklif qiladi. Tinchlik, adolat, tenglik kabi umuminsoniy qadriyatlar turli madaniyatlarga mansub kishilar tomonidan e'tirof etiladi va targ'ib qilinadi, ular milliy chegaralardan tashqarida birlashtiruvchi kuch bo'lib xizmat qiladi. Milliy va umuminsoniy an'analar dialektikasi madaniy merosni saqlash va global qadriyatlarni qamrab olish o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik bilan tavsiflanadi. Milliy an'analar madaniyatning o'ziga xos o'ziga xosligini saqlashda muhim ahamiyatga ega bo'lsa-da, ular o'zgaruvchan zamonga moslashishi va boshqa an'analar bilan muloqotga ochiq bo'lishi, o'zaro tushunish va hurmatni rivojlantirishi kerak [4, 246-272-b].

Bu dialektika jamiyatning turli jabhalarida, san'at va adabiyotdan tortib, siyosat va diplomatiyagacha namoyon bo'ladi. Masalan, milliy adabiyot va san'at ko'pincha mahalliy urf-odatlar va xalq og'zaki ijodiga tayanadi va muayyan xalqning madaniy merosiga bir oyna beradi. Shu bilan birga, madaniyatning ushbu ifodalari insoniyatning keng tajribasiga ko'prik bo'lib xizmat qilishi mumkin, chunki ular butun dunyo bo'ylab tomoshabinlar bilan rezonanslashadigan universal mavzular va hissiyotlarni o'rganadi. Xuddi shunday, siyosat va diplomatiya sohasida an'ana va qadriyatlar dialektikasi markaziy o'rin tutadi. Xalqlar o'zlarining noyob madaniy o'ziga xosligini tasdiqlab, o'zlarining milliy an'alarini asrash va himoya qilishga intiladilar. Biroq, bu da'vo ko'pincha umuminsoniy qadriyatlarni tan olish bilan birga keladi, chunki mamlakatlar iqlim o'zgarishi, pandemiya va inson huquqlarining buzilishi kabi global muammolarni hal qilishda hamkorlik qiladi.

Qolaversa, globallashtirish jarayonining kirib kelishi va zamonaviy dunyomizning o'zaro bog'liqligi milliy va umuminsoniy an'analar o'rtasidagi chegaralarni yanada xiralashtirdi. Madaniy almashinuv va texnologik taraqqiyot odamlarning turli millatga mansub shaxslar bilan aloqa qilishini osonlashtirib, milliy chegaralardan tashqarida g'oyalar va qadriyatlar almashinuvini yuzaga keltirdi. Bu umuminsoniy an'analarni yanada qadrlash va milliy madaniyatlar tarkibiga singdirish, ularning urf-odat va an'alarini boyitish va rang-baranglashtirishga olib keldi. Milliy va umuminsoniy an'analar o'rtasidagi dialektika ba'zan keskinlikka olib kelishi mumkin bo'lsa-da, u muloqot va o'zaro boyitishga imkoniyat yaratadi.

Milliy an'analarning o'ziga xos xususiyatlarini va insoniyatning umumiy qadriyatlarini qamrab olgan holda, jamiyatlar inklyuzivlik, hurmat va tushunish madaniyatini rivojlantirishi mumkin. Bunday yondashuv global fuqarolik va birdamlik tuyg'usini rag'batlantirish bilan birga noyob madaniy o'ziga xosliklarni saqlab qolish imkonini beradi [5, 247-b].

Progressiv mafkuralarni tarbiyalash uchun yechimlar

Fikrimizcha, mafkuraviy ongni o'zgartirishga xos bo'lgan muammolarni hal qilish turli sohalardagi manfaatdor tomonlarni jalb qiladigan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi:

Ta'limni isloh qilish: tanqidiy fikrlash, media savodxonligi, axloqiy mulohazalar va madaniyatlararo tushunishni ustuvorlashtirish uchun ta'lim paradigmalari qayta ko'rib chiqish yoshlarni zamonaviy dunyoning murakkabliklarida harakat qilish uchun vositalar bilan jihozlaydi.

Xilma-xillik va inklyuzivlikni targ'ib qilish: Turli xillikni nishonlaydigan, inklyuzivlikni qabul qiladigan va hurmatli muloqotni rag'batlantiradigan muhitlarni rivojlantirish yoshlarda empatiya, tushunish va turli nuqtai nazarlarni qadrlashni rivojlantiradi.

Media savodxonligi va raqamli fuqarolik: Yoshlarga mediasavodxonlik ko'nikmalarini oshirish ularga ishonchli manbalarni aniqlash, axborotni tanqidiy baholash va manipulyatsiyaga qarshi turish, mas'uliyatli raqamli fuqarolikni tarbiyalash imkonini beradi.

Jamiyat ishtiroki va murabbiylik: Mentorlik dasturlari, jamoatchilik tashabbuslari va tengdoshlar o'rtasidagi tarmoqlarni tashkil etish yoshlarga konstruktiv muloqot, murabbiylik va shaxsiy o'sish uchun qulay muhit yaratadi.

Fuqarolik faolligi va imkoniyatlarini kengaytirish: yoshlarning fuqarolik ishlarida ishtirokini, aholi faolligini va ijtimoiy tadbirkorlikni rag'batlantirish ularga ijobiy o'zgarishlarni amalga oshirish, o'z e'tiqodlarini himoya qilish va jamiyatga mazmunli hissa qo'shish imkonini beradi [6].

Xulosa qilib aytganda, yoshlarning mafkuraviy ongini o'zgartirish jamiyat kelajagini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Biroq, bu o'zgarishlarga to'sqinlik qilayotgan bir qancha muammolar, jumladan, ijtimoiy tarmoqlarning ta'siri, mafkuraviy tarbiyaga e'tiborning kamligi, tengdoshlar bosimi va jamiyat normalarining ta'siri. Bu muammolarni hal qilish yo'llarini izlash, jumladan, maktab va ta'lim muassasalarida mafkuraviy tarbiyani rivojlantirish, mediasavodxonlik va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish, jamiyat normalari va qadriyatlarida xilma-xillik va inklyuzivlikni rag'batlantirish muhim ahamiyatga ega. Bu orqali biz yoshlarda oqilona fikrlash va ongli qarorlar qabul qilishga asoslangan har tomonlama barkamol mafkuraviy ongni shakllantirish, pirovardida yanada barkamol va inklyuziv jamiyatni shakllantirishni ta'minlashimiz mumkin.

Demak, milliy g'oyani xar bir inson, ayniqsa yoshlarning qalbi va ongiga singdirish orqali ularda mafkuraviy immunitet shakllanishi, ma'naviy, axloqiy, tarbiyaviy sifatlarni har tomonlama yuksaltirish, bugungi kunning davr talabidir. Zero, milliy g'oyamizda aks ettirgan ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayot barpo etish, hamda milliy tiklanishdan-milliy yuksalish kabi g'oyalar albatta, yoshlarda mafkuraviy immunitet shakllanishiga xizmat qilishi shubhasizdir.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Elias, Paula V. "Critical youth participatory action research: Ideology, consciousness, and praxis." In *Youth as/in Crisis*, pp. 27-44. Brill, 2017.
2. Langton, S. (1970). Revolution, Ideology and Youth. *The Journal of Educational Thought (JET)/Revue de la Pensée Educative*, 69-81.
3. Clarke, Gary. "Defending Ski-jumpers: A critique of theories of youth sub-cultures." In *CCCS Selected Working Papers*, pp. 246-272. Routledge, 2007.
4. Bui, Thuy. "Critical literacy in an EFL classroom in Vietnam: Agentive empowerment, ideological and language transformations." *Journal of Asia TEFL* 13, no. 4 (2016): 247.
5. <http://arm.sies.uz/?wpdmpro=sh-m-mirziyoyev-tanqidiy-tahlil-qatiy-tartib-intizom-va-shaxsiy-vobgarlik-har-bir-rahbar-faoliyatining-kundalik-qoidasi-bolishi-kerak>.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 2 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).